יג: שבועות שתים פרק ראשון שבועות

עין משפט נר מצוה

נא א מיי' פ"ח מהל' תמורה הלכה כ:
נב ב מיי' פ"ב מהל' עבודת יום"כ הל' יד:

מוסף רש"י

וכפר את מקדש הקדש. אחר שגמר כל ההאמות והיה טעל מעם הפר ומעם השעיר הנעשה בפנים ומכפר על טומאת מקדש וקדשיו שסיפה בה ידיעה בתחלה ואין בה ידיעה בסוף, כן לפני ולפנים כן היכל כן דעזרות ומכפר דם השעיר על ישראל ידם הפר על הכהנים (מנחות צב.). זה לפני ולפנים. מכפרת עבודה זו על הטומאה שאירעה בפנים, דפר ושעיר של יום"כ מכפרים על טומאת מקדש וקדשיו (חולין קלא.) ספר כדמים הללו על טומאה שאירעה לפני ולפנים שם מכנס אדם שם בטומאה ואין בה ידיעה בסוף אבל הוה ליה ידיעה בתחלה וילפינן מקראי בפ"ק (ז:) בשעיר זה תולה עליה להגין מן היסורין עד שיודע לו ויביא בעולה ויורד (יומא סא.). זה היכל. על טומאה שאירעה בהיכל (שם). מזבח כמשמעו. על טומאה שאירעה לאדם בחזקת ובסה כדי דשתמייה, שזהו שיעור שהיה לפי שנטמא בעזרה (שם) לו: על מי שנבד בטומאה בחזקת בלא חיוב מקדש, כגון נטמא בחזקת דעבד בלא שהיה אדם בלן טומאת מקדש. בהיכל דנטמא בעזרה קו"ל הלכה למשה מסיני דלא מחייב עד שיסה כדי השתמאה (חולין קלא.) לו: שחכפרים על טומאה שנגע בחזקת וכגון שהיה לו ידיעה בתחלה בשנטמא ונעלם ממנו טומאה זו לו הנלם קודם ונגע בו ושעיר הנעשה בפנים מכפר עד שיודע לו ויביא קרבן בלן ויורד (מנחות צב. תכת"י). יכפר אלו עזרות. על טומאה שאירעה בעזרה (שם). כהנים כמשמעו כו'. על הכהנים שבגנו ונכנסו טמאים לעזרה וכן לישראלים ועבדים, קראי יתירי קרבים (שם). הושוו כולן. בהלי יכפר בחרם, הכהנים לוים וישראלים, וכטומאת מקדש וקדשיו לו אפסר להשוותן שהרי הפר מכפר על הכהנים והשעיר הנעשה בפנים על ישראל, ובאחיה כפרה הושוו, מלמד שסולם מתכפרים בזידוי של שעיר המשתלח בשאר עבירות (יומא סא. וכעי"ז מנחות שם). ר' שמעון אומר. לון דיבלי בכל אמינא כוותך דכשם שמתכפרין בשעיר הנעשה בפנים וכו', אבל בה לא אמינא כוותך דכשם שזדיד כו' (מנחות צב.). כשם שדם שעיר כו'. ולון עמו ידיד, כך דם הפר. בלא ודי מכפר על הכהנים בטומאת מקדש וקדשיו (יומא סא.). ולר' שמעון. דאמר דלון בהכהנים מתכפרין בשעיר המשתלח, הא קאני בריתא דהושוו כולם שמתכפרים בשעיר (שם). שיהו שוים במראה. שיהו לנגע לו שחוריס לו קמוסים (יומא סב. ובהגהות הב"ח: שחומים).

מסורת הש"ס

ג) (גי' כתוס' בע"א דעבד וכן בסוף דבריהם ניכסת' דעבד), **ב)** יומא פא. מולין קלא; מנחות נב., **ג)** (יומא סב.), **ד)** (יומא סו.), **ה)** (יתכן לחיות רבה), **ו)** רש"ל וקאמר אפילו.

תורה אור השלם

1. וכפר את מקדש הקדש ואת אהל מועד ואת המזבח יכפר ועל הכהנים ועל כל עם הקהל יכפר:
ויקרא טז לג
2. ולקח את שני השעירים והעמיד אתם לפני יי פתח אהל מועד:
ויקרא טז ז
3. ושחט את שעיר החטאת אשר לעם והביא את דמו אל מבית לפרכת ועשה את דמו כאשר עשה לדם הפר והזה אתו על הכפרת ולפני הכפרת:
ויקרא טז טו
4. והקריב אהרן את פר החטאת אשר לו וכפר בעדו ובעד ביתו:
ויקרא טז ו
5. (יט) בית ישראל ברכו את יי בית אהרן ברכו את יי: (כ) בית הלוי ברכו את יי יראי יי ברכו את יי: תהלים קלה יט-כ

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה זה היכל ומו' בהיכל הס"ל ומה"כ מ"ה מזבח זה מזבח הזהב כלי"ל:

רבינו חננאל

ובימא נמי כגון דעבד סמוך לשקיעת החמה דלא הוה שהות ביום לכפודי ליה אי נמי דעד דהוה אכיל חנקתיה אומצא ומיח: תנא **(ב)** חומר בשעיר מויה"כ. שהשעיר מכפר מיד ויוה"כ אינו מכפר עד שתחשך. חומר ביוה"כ שיוה"כ מכפר בלא קרבן. ההוא דהוה שהות ביום לכפודי ליה מה שאין כן בשעיר: **מתני'** אחד ישראל ואחד כהנים ואחד כהן משוח כו'. ותירצה רב יהודה הכי אחד ישראל ואחד כהנים ואחד כהן משוח מתכפרין בשעיר המשתלח, ואין חלוקה בהן. מה בין ישראל לכהנים לכהן משוח אלא **(ג)** שדם הפר מכפר על הכהנים בטומאת מקדש וקדשיו. ומני ר' יהודה היא. דתניא וכפר את מקדש הקדש זה לפני ולפנים כו' ר' שמעון אומר כשם שדם השעיר הנעשה בפנים כו'. מאי טעמא דר' שמעון דכתיב ולקח את שני השעירים וגו' אחקש שעיר הנעשה בפנים לשעיר המשתלח. מה שעיר הנעשה בפנים אינו מכפר על טומאת מקדש וקדשיו אלא על ישראל בלבד. שנאמר ושחט את שעיר החטאת אשר לעם. לעם ישראל ולא להכהנים. אף שעיר

מאי שעיר דלא קאמר כגון שמת קודם שנשתלח השעיר או כגון דליכא שעיר המשתלח כדאמר לעיל (דף ח:) ונפקא מינה היכא דלא עבד מילון וי"מ דיום הכפורים בלא שעיר המשתלח לגמרי ונפקא מינה דשעיר מכפר מיד ויום הכפורים אינו מכפר עד שתחשך למולאי יום הכפורים דתניא דומר בשעיר מכיום הכפורים שהשעיר מכפר מיד ויום הכפורים עד שתחשך דומר ביום"כ מנשעיר ביום הכפורים מכפר בלא קרבן מה שאין כן בשעיר והא דתקט כגון דתנקתיה אומצא לאו דוקא אלא הוא הדין שמת בו ביום ולרווחא דמילתא נקטה **(ד)** אי נמי אפילו לא מת בו ביום אלא אחר כמה ימים וכגון דעבד סמוך לשקיעת החמה: **וכפר** את מקדש הקדש זה לפני ולפנים. פירש בקונטרס דבטומאת לפני ולפנים ובטומאת היכל מייבי וקשה דאמאי צריך קרא לכולהו הא לקמן פ"ב (דף טז:) גבי כרת לא מצריכין אלא חד קרא לכולהו ושמא כיון שהושוו לענין כפרה הושוו לכל דבר ומיהו קשיא אצריך לדחוק הקונט' לפרש מזבח כמשמעו כגון שהקטיר עליו בטומאה וא"כ היינו טמא ששימש ולא מצינו שיכפר שעיר הפנימי על כהן ששימש בטומאה ועוד אי בטומאת מקדש וקדשיו אייבי הכא לרבי יהודה מאי קאמר לעיל (דף ח.) רבי שמעון ממקומו הוא מוכרע הא אפי' לרבי יהודה נמי ממקומו מוכרע ועוד דבס"פ הוציאו לו (יומא דף סא.) מייתי לה אמתניתין דוכן בהיכל וכן במזבח הזהב דמתני' לענין הזאה ע"כ נראה דבהזאה אייבי ולפני ולפנים היינו על כיון הבדים והבהיכל היינו על הפרכת ומזבח היינו מזבח הזהב ועזרות היינו שיבי הדם שהיה שופך על יסוד מערבי של מזבח החיצון שהיה בעזרה כדתנן באיזהו מקומן (זבחים מז.) ומיהו קשיא הא דנקט עזרות דה"ל למימר עזרה ועוד דהזאות כולהו כתיבי בהדיא בפרשה ועיכוכא לא איצטריך דנפקא לן בפרק איזהו מקומן (שם דף נב:) ובפרק הוציאו לו (יומא דף ס:) וכלה וכפר אם כלה כיפר ואם לא כלה לא כיפר וי"ל דאיצטריך אי קרא דכהן משוח ומרובה בגדים יכול לעשות כן לפי שכל הפרשה כתיב בה אהרן וכן תניא בת"כ וכפר הכהן אשר ימשח מת"ל לפי שכל הפרשה כולה אמור בה אהרן לכן כתיב וכפר את מקדש הקדש וגו' שכל משוח ומרובה בגדים צריך לעשות כן: **הושוו** כולן לכפרה אחת. אבל לשעיר הפנימי לא הושוו דכתיב אשר לעם ודרשינן בסמוך ולא לכהנים: **ואיתקש** שעיר המשתלח לשעיר הנעשה בפנים. תימה דבפ"ב דכריתות (דף כה:) גבי מטאים דומיא דפסעים פריך אי בשעיר הנעשה בפנים הוא דכתיב והשתא לגמר מיניה שעיר המשתלח

להא מיתקש:

כולן

כרת דיממא לרבי לית ליה אלמה לא משכחת לה דאכל אומצא וחנקיה ומית אי נמי [ה]דאכל סמוך לשקיעת החמה דלא הוה שהות לכפורי ליה: אחד ישראל ואחד כהנים ואחד כהן משוח: הא גופא קשיא קתני אחד ישראל ואחד כהנים ואחד כהן משוח והדר תני מה בין ישראל לכהנים ולכהן משוח אמר רב יהודה [א]הכי קאמר אחד ישראל ואחד כהנים ואחד כהן משוח מתכפרין בשעיר המשתלח בשאר עבירות ואין חילוק ביניהן ומה בין ישראל לכהנים ולכהן משוח אלא שהפר מכפר על הכהנים על טומאת מקדש וקדשיו וכו' ומני רבי יהודה היא [ב]דתניא [1]וכפר את מקדש הקדש זה לפני ולפנים את אהל מועד זה היכל מזבח כמשמעו יכפר אלו עזרות כהנים כמשמעו עם הקהל אלו ישראל יכפר אלו הלוים הושוו כולן לכפרה אחת שמתכפרין בשעיר המשתלח בשאר עבירות דברי ר' יהודה רבי שמעון אומר כשם שדם שעיר הנעשה בפנים מכפר על ישראל על טומאת מקדש וקדשיו כך דם הפר מכפר על הכהנים על טומאת מקדש וקדשיו וכשם שוידויו של שעיר המשתלח מכפר על ישראל בשאר עבירות כך וידויו של פר מכפר על הכהנים בשאר עבירות ולרבי שמעון הא ודאי הושוו מאי הושוו דבני כפרה נינהו מיהו כל חד וחד מכפר בדנפשיה מאי טעמיה דרבי שמעון דכתיב [2]ולקח את שני השעירים איתקש שעיר המשתלח לשעיר הנעשה בפנים מה שעיר הנעשה בפנים אינו מכפר על הכהנים על טומאת מקדש וקדשיו [3]אשר לעם אף שעיר המשתלח אינו מכפר על הכהנים בשאר עבירות ורבי יהודה אמר לך להכי איתקוש [ג]שיהו שוים במראה ובקומה ובדמים הוא דאתא מאן תנא להא דתנו רבנן ושחט את שעיר החטאת אשר לעם שאין הכהנים מתכפרין בו ובמה מתכפרין בפרו של אהרן יכול לא יתכפרו בפרו של אהרן שהרי כבר נאמר [4]אשר לו מעתה אין להן כפרה כשהוא אומר יכפר על הכהנים מצינו להן כפרה במה הן מתכפרין מוטב שיתכפרו בפרו של אהרן שהרי הותר מכללו אצל ביתו ואל יתכפרו בשעיר הנעשה בפנים שלא הותר מכללו אצל ביתו ואם נפשך לומר הרי הוא אומר [5]בית אהרן ברכו את ה' בית הלוי ברכו את ה' יראי ה' ברכו את ה' מאן תנא אמר ר' ירמיה דלא כר' יהודה [ד]דאי ר' יהודה האמר כהנים יש להן כפרה בשעיר המשתלח ומני [ה]רבא אמר ר' שמעון היא דאמר כהנים אין להם כפרה בשעיר המשתלח אביי אמר אפי' תימא ר' יהודה הכי קאמר מעתה אין להם כפרה בטומאת מקדש וקדשיו כשהוא אומר יכפר על הכהנים מצינו שיש להן כפרה בשאר עבירות וכמו דמצינו שיש להן כפרה בשאר עבירות כך יש להן כפרה

בטומאת

ומקשינן **וכרם דיממא לרבי ליס ליה.** בתמיה. והא בהדיא כתיב כרת דיממא דכתיב בין בעיניו בין במלאכה בעצם היום הזה (ויקרא כג): **וחנקתיה.** אלא עבר עליו רגע מן היום לאחר עבירתו: **סמוך לשקיעה החמה.** עם לאת היום אלא עבר רגע מיום אחר העבירה: **דתניא חומר בשעיר כו' לא גרסינן לה: וכפר את מקדש הקדש.** בעבודת פר ושעיר של יום הכפורים כתיב המכפרת על טומאת מקדש וקדשיו: **זה לפני ולפנים.** על טומאה שאירעה לפני ולפנים כגון נטמא לפני ולפנים ושהה כדי השתמאה דמחייבת ליה על שהייתו כדמפרש בפ' שני (לקמן דף טו.): **זה היכל.** אם נטמא בהיכל: (ה) **זה מזבח.** מזבח הזהב אם הקטיר קטורת בטומאה ובשהייה: **אלו העזרות.** נכנס לעזרה בטומאה: **הושוו כולן בכפרה אחת.** בהא השוה הכהנים לרש וישראלים מלמד שכולן מתכפרין בשעיר המשתלח בשאר עבירות דאילו בטומאת מקדש וקדשיו ליכא למימר דהושוו שהרי הפר מכפר על הכהנים ושעיר הפנימי על ישראל: **ר' שמעון אומר כשם שדם השעיר.** לבדו מכפר על ישראל בטומאת מקדש בלא שום וידוי שהרי אין שום וידוי בשעיר הפנימי כך דם הפר לבדו בלא וידוי מכפר על הכהנים בטומאת מקדש ואייתר ליה וידוי הפר לשאר עבירות: **הא ודאי הושוו.** בכפרה אחת ואי בשאר עבירות לא הושוו בתמי' הושוו: ומשני **הושוו דבני כפרה נינהו.** לכך הושוו ללמדך שיש לכולם כפרה בין בטומאת מקדש בין בשאר עבירות: **מיהו כל חד בדנפשיה.** אלו בפר ואלו בשעיר: **אשר לעם.** ולא להכהנים: **סותר מכללו.** מכלל שאמר אשר לו דמשמע לו ולא לאחרים הותרו: **אצל ביתו.** דכתיב (ויקרא טז) וכפר בעדו ובעד ביתו: **ואם נפשך לומר.** להקשות כלום על המדרש הזה. ולקמיה (יד.) מפרש מה יש לו להקשות: **הרי הוא אומר כו'.** ע"כ המקרא מלמדך שמתכפרים בפרו של אהרן שנאמר בית אהרן ברכו את ה' הרי כל הכהנים קרויין ביתו הרי הם בכלל ובעד ביתו: **מאן תנא.** להא מתניתא דקתני מעתה אין להן כפרה דמשמע דאם לא בפר יתכפרו אין להם כפרה כלל: **דלא כרבי יהודה.** אלא כר"ש דאמר כל כפרותיהן בפר תלויות דאי רבי יהודה א"נ לא מכפרי בפר אית להו כפרה מיהת בשעיר המשתלח בשאר עבירות: **אביי אמר כו' והכי קאמר מעתה אין להם כפרה**

בטומאת

המשתלח אינו מכפר (אלא) על הכהנים בשאר עבירות. ור' יהודה אמר לך האי קרא דכתיב שני השעירים שיהו שוין במראה ובקומה ובדמים הוא דאתא. מאן תנא להא דתנו רבנן ושחט את שעיר החטאת אשר לעם. שאין הכהנים מתכפרין בו. ואמר ר' ירמיה דלא כר' יהודה. דאי ר'

יהודה האמר כהנים יש להם כפרה בשעיר המשתלח שהוא של עם. רבא אמר האי תנא ר' שמעון היא. אביי אמר אפילו תימא ר' יהודה היא והכי קאמר מעתה אין להם כפרה בטומאת מקדש וקדשיו וכו' ופשוטה היא. ואקשינן ולר' שמעון הא ודאי אשרינהו קרא לכהנים ללוים ולישראלים. שנאמר ועל הכהנים ועל כל עם הקהל יכפר. ופרקי' ודאי הושו דבני כפרה נינהו וכל חד וחד בדידיה קמיכפר. הני כפר והני בשעיר.

ה) כ"ה גירסת רבינו כאן נגמ' דמכיון הך גרייתא שנתוספתא דירושלמי שף יומא ריש הגיעקא שמתקה רש"י ועי' בשב"ש. ב) עי' רש"י לעיל כ' ע"ב ד"ה אלא שמפר.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com